

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Asan/32/2019
Identifikačné číslo spisu: 7015200303
Dátum vydania rozhodnutia: 14.01.2020
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančenič
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7015200303.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Mgr. Viliama Pohančeniča (sudca spravodajca) a sudcov JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Moniky Válašikovej, PhD., v právnej veci žalobcu: A. C., nar. XX.XX.XXXX, B., zastúpený: JUDr. Rastislav Cestický, advokát, Štúrova 27, Košice, proti žalovanému: Okresný úrad Košice, odbor opravných prostriedkov, Komenského 52, Košice, za účasti ďalších účastníkov konania: 1. S. C., B. a 2. Z.P., D., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-KE-OOP1-2014/048017/VAN zo dňa 29.12.2014, v konaní o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/32/2015-96 zo dňa 30.04.2019, takto

rozhodol:

Kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Z'alobcovi priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov kasačného konania.

Ďalší účastníci nemajú právo na náhradu trov kasačného konania.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný úrad Košice, odbor všeobecnej vnútornej správy (ďalej aj len „prvostupňový orgán“) rozhodnutím č. OU-KE-OVVS2-2014/002561 zo dňa 28.07.2014 podľa § 76 ods. 1 písm. c) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon o priestupkoch“) zastavil konanie vo veci priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. a) zákona o priestupkoch (ďalej aj len „prvostupňové rozhodnutie“). K zastaveniu konania došlo z dôvodu, že spáchanie skutku, o ktorom sa koná, nebolo obvinenému z priestupku preukázané. Priestupku sa mal dopustiť obvinený Z.P. (ďalej aj len „obvinený“) tým, že dňa 12.02.2013 v popoludňajších hodinách mal z vchodovej brány obytného domu na D. viackrát zakričať na navrhovateľov A. C. a S. C. (spolu ďalej aj len „navrhovatelia“) vulgarizmy špecifikované v rozhodnutí, čím mal narušiť občianske spolunažívanie ublížením na cti inému tým, že navrhovateľov urazil. Navrhovateľom bola v zmysle § 79 ods. 1 zákona o priestupkoch v spojení s § 1 písm. a) vyhlášky č. 411/2006 Z. z., ktorou sa ustanovuje paušálna suma

trov konania o priestupku, uložená povinnosť uhradiť štátu trovy konania, každému vo výške 16 euro. Žalobca podal odvolanie, ktoré žalovaný rozhodnutím č. OU-KE-OOP1-2014/048017/VAN zo dňa 29. 12. 2014 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného“) zamietol a potvrdil rozhodnutie prvostupňového orgánu.

2. Žalovaný sa stotožnil s právnym názorom prvostupňového orgánu a konštatoval, že jeho postup bol v súlade so zákonom. Obvinený spáchanie priestupku poprel, v čoho dôsledku ide o tvrdenie proti tvrdeniu a dôkazné bremeno nesú navrhovatelia, pričom poukázal aj na zásadu in dubio pro reo. Pokiaľ ide o dôkaz, ktorým je obrazovo-zvukový záznam z incidentu, tento nemožno použiť, nakoľko bol vyhotovený bez súhlasu obvineného. Navrhovatelia boli už pri podaní návrhu na prejednanie priestupku poučení o tom, že ak bude konanie zastavené, bude im uložená povinnosť nahradiť trovy konania. V odvolaní neuviedli nové skutočnosti a nenavrhl nové dôkazy odôvodňujúce zmenu alebo zrušenie prvostupňového rozhodnutia, preto žalovaný ich odvolanie zamietol a potvrdil prvostupňové rozhodnutie.

3. Z administratívneho spisu vyplýva, že vyššie uvedeným rozhodnutiam žalovaného a prvostupňového orgánu predchádzali viaceré iné rozhodnutia. Dňa 25.02.2013 navrhovatelia podali návrh na začatie konania o priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, ktorého sa mali dopustiť obvinený spolu s manželkou S.P. tak, že navrhovateľov mali verbálne napadnúť vulgarizmami špecifikovanými v návrhu a tým im ublížiť na cti, keď ich pred v tom čase okoloidúcimi chodcami urazili a vydali na posmech. Obvinený popieral vinu, návrh považoval za pomstu a upozornil na dlhodobé vzájomné nezhody. Konanie voči S.P. bolo zastavené podľa § 76 ods. 1 písm. c) zákona o priestupkoch. Rozhodnutím č. OU-KE-OVVS2-2013/02479 zo dňa 24.10.2013 (ďalej aj len „rozhodnutie zo dňa 24.10.2013“) sa obvinený uznal vinným a bola mu uložená pokuta vo 20 euro. Proti tomuto rozhodnutiu podali odvolanie navrhovatelia aj obvinený. Navrhovatelia v doplnení odvolania namietali zaujatosť pracovníka správneho orgánu povereného prejednaním priestupku, v čoho dôsledku navrhovali jeho vylúčenie. Navrhovali doplniť dokazovanie oboznámením sa s obrazovo-zvukovým záznamom. Žalovaný rozhodnutím č. OU-KE-OOP1-2014/08930/VAN zo dňa 17.03.2014 zrušil rozhodnutie zo dňa 24.10.2013 a vec vrátil na ďalšie konanie. Navrhovatelia, ako aj obvinený zotrvali na svojich predchádzajúcich výpovediach resp. návrhoch a dňa 04.07.2014 navrhovatelia doručili prvostupňovému orgánu písomný návrh na odpustenie platenia trov konania, ku ktorému doložili potvrdenie o tom, že sú poberateľmi dávky v hmotnej núdzi. Následne prvostupňový orgán, ako aj žalovaný vydali preskúmané rozhodnutia.

II.

4. Žalobca podal proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného správnu žalobu, o ktorej rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom č. k. 7S/32/2015-96 zo dňa 30.04.2019 tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi priznal právo na úplnú náhradu trov konania proti žalovanému, pričom ďalším účastníkom toto právo nepriznal.

5. V odôvodnení rozsudku krajský súd popísal skutkový stav, ktorý predchádzal rozhodnutiu prvostupňového orgánu, ako aj priebeh celého administratívneho konania. Žalobca namietal, že správne orgány nedostatočne zistili skutkový stav, nakoľko odmietli vykonať dôkaz, ktorým bol obrazovo-zvukový záznam z incidentu bez toho, aby realizovali test proporcionality, nereagovali na vznesenú námietku zaujatosti a neposúdili ani stav hmotnej núdze v súvislosti s povinnosťou náhrady trov konania. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na úvahu správneho orgánu, podľa ktorej sa sám rozhodne, či vykoná navrhnutý dôkaz alebo využije iný dôkazný prostriedok, pričom navrhovatelia nenavrhl výsluch ďalšieho svedka. Nakoľko bol obrazovo-zvukový záznam vyhotovený bez súhlasu obvineného, žalovaný ho vyhodnotil ako nezákonný. Uviedol, že navrhovatelia nepreukázali stav hmotnej núdze a ani nepožiadali o odpustenie povinnosti nahradiť trovy konania, hoci boli o tejto povinnosti poučení. Žalovaný nemal vedomosť ani o vznesení námietky zaujatosti. Účastník S. C. potvrdil všetky skutočnosti uvedené v žalobe a účastník, ktorým je obvinený, uviedol, že sa cíti byť konaním žalobcu a S. C. poškodený.

6. Krajský súd správne citoval § 12 ods. 1, § 49 ods. 1 a 2, § 76 ods. 1 písm. c) a § 79 ods. 1 a 3 zákona o priestupkoch a § 3 ods. 1 a 5, § 32 ods. 1, § 34 ods. 1, 3, 4 a 5, § 46 a § 47 ods. 1 a 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) (ďalej aj len „správny poriadok“). Konštatoval, že napadnuté rozhodnutie nebolo vydané v súlade s platnou právnou úpravou, najmä s poukazom na § 47 ods. 3 správneho poriadku. Napadnuté rozhodnutie vyhodnotil ako nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, nakoľko správne orgány sa nezaoberali testom proporcionality vo vzťahu k nevykonanému dôkazu, ktorým bol obrazovo-zvukový záznam, ktorý správne orgány vyhodnotili ako nezákonný. Požiadavku súladu dôkazov s právnymi predpismi je potrebné interpretovať čo najširšie a to aj s ohľadom na princípy vyplývajúce z nadnárodných predpisov. Dôkazmi, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, sú najčastejšie dôkazy získané svojpomocne účastníkmi konania a dané k dispozícii správne orgánu. Správny orgán musí posúdiť, či je v danom prípade namieste uprednostniť verejný záujem na odhaľovaní a postihovaní protispoločenskej činnosti alebo právo dotknutej osoby na ochranu osobnosti. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že bolo povinnosťou žalovaného vykonať test proporcionality tak, ako žiadali navrhovatelia. Navrhovatelia vzniesli v doplnení odvolania zo dňa 23.12.2013 námietku zaujatosti, ktorou sa žalovaný vôbec nezaoberal, čo je preukázané tým, že vo vyjadrení k žalobe uviedol, že o nej nemá vedomosť. Táto skutočnosť má za následok, že postup žalovaného trpí vadou, čo spôsobuje nezákonnosť rozhodnutia. Vo vzťahu k namietanej povinnosti nahradiť trovy konania krajský súd pripomenul, že táto otázka bude závisieť od výsledku konania, pričom správny orgán bude musieť náležite odôvodniť rozhodnutie o nej po posúdení toho, či okolnosti prednesené žalobcom nie sú hodné osobitného zreteľa. Žalovaný uviedol, že navrhovatelia nepreukázali stav hmotnej núdze a nepožiadali o odpustenie trov konania, čo však vyvracia ich písomné podanie zo dňa 04.07.2014.

III.

7. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný (sťažovateľ) kasačnú sťažnosť navrhujúc, aby kasačný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. V kasačnej sťažnosti namietal, že nebude možné sa riadiť právnym názorom krajského súdu, nakoľko priestupok už nie je možné prejednať z dôvodu zániku zodpovednosti v zmysle § 20 zákona o priestupkoch. Namietal, že krajský súd v súvislosti s testom proporcionality poukázal na čl. 16 ods. 2 s odkazom na čl. 3 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj len „C.s.p.“), ktorý však nadobudol účinnosť 01.07.2016, pričom rozhodnutie žalovaného bolo vydané už 29.12.2014.

9. Žalobca a ďalší účastníci konania sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadrili.

IV.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 455 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“) a zistil, že kasačná sťažnosť žalovaného (sťažovateľa) nie je dôvodná. Stotožňuje sa s právnym názorom krajského súdu, že tým, že sa žalovaný nezaoberal testom proporcionality v súvislosti s navrhovaným dôkazom, ani vznesenou námietkou zaujatosti a ani posúdením otázky náhrady trov konania, spôsobil, že jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné a došlo tiež k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy.

11. Kasačný súd si je vedomý, že žalovaný, resp. prvostupňový orgán v zmysle § 20 ods. 1 zákona o priestupkoch nebude môcť opätovne prejednať priestupok, nakoľko dňa 12.02.2015 uplynula objektívna prejednacia lehota. Napriek tomu kasačný súd ako garant ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu cíti potrebu zaoberať sa dotknutou vecou a vysloviť svoj právny názor bez ohľadu na to, či bude na danú vec formálne aplikovateľný. Toto právne posúdenie veci je naplnením ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu a v budúcnosti môže byť využiteľné pre obdobné prípady.

12. Žalovaný nevykonal navrhovaný dôkaz, ktorým bol obrazovo-zvukový záznam, nakoľko tento

vyhodnotil ako nezákonný z dôvodu, že obvinený na jeho vyhotovenie neudelil súhlas. V tejto súvislosti sa žalovaný nezaoberal požiadavkou navrhovateľov vo vzťahu k vykonaniu testu proporcionality. V správnom konaní sa nezriedka vyskytujú dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, avšak ich použitie resp. vykonanie môže byť za splnenia určitých podmienok prípustné. Pôjde najmä o obrazovo-zvukové záznamy vyhotovené bez vedomia alebo súhlasu osoby, ktorej osobný prejav je na zázname zachytený. Pri predmetných záznamoch vzniká konflikt s ustanoveniami občianskeho práva upravujúcimi ochranu osobnosti a prejavov osobnej povahy (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka), ako aj s čl. 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach a čl. 16, 19 ústavy. Mimoriadny význam prípustnosti aplikácie takto nadobudnutých dôkazov sa objavuje v situácii, kedy dochádza k tzv. dôkaznej núdzi. Správny orgán je v takomto prípade oprávnený zvážiť použitie aj takéhoto dôkazu, avšak je potrebné, aby realizoval test proporcionality. Cieľom testu proporcionality je posúdenie otázky, či je namieste uprednostniť verejný záujem na odhaľovaní a postihovaní protispoločenskej činnosti alebo právo dotknutej osoby na ochranu osobnosti. Krajský súd v odôvodnení uviedol, že v prípade civilného súdneho konania takýto problém rieši Civilný sporový poriadok v čl. 16 ods. 2, podľa ktorého súd pri prejednávani a rozhodovaní veci nezohľadňuje skutočnosti a dôkazy, ktoré boli získané v rozpore so zákonom, ibaže vykonanie dôkazu získaného v rozpore so zákonom je odôvodnené uplatnením čl. 3 ods. 1 C.s.p. Žalovaný v kasačnej sťažnosti namietal, že C.s.p. nadobudol účinnosť až po vydaní napadnutého rozhodnutia. Táto námietka je irelevantná, nakoľko z textu odôvodnenia krajského súdu je zrejmé, že riešenie vyplývajúce z C.s.p. uviedol len na účely ilustrácie, resp. poukázania na určitú analógiu a nie za účelom konštatovania, že žalovaný mal v čase vydania rozhodnutia (t. j. v dobe, kedy nebol C.s.p. účinný) aplikovať ustanovenia Civilného sporového poriadku.

13. Vychádzajúc z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva by mal správny orgán v rámci testu proporcionality posúdiť, či sa v danom prípade jedná o natoľko výnimočné okolnosti, že iný postup nie je možný a nepripustením takéhoto dôkazu by hrozila zrejma nespravodlivosť, či napriek pripusteniu dôkazu, ktorý bol získaný v rozpore so zákonom, budú zachované garancie spravodlivého procesu vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a či v danom prípade bude s ohľadom na princíp proporcionality odôvodniteľné uprednostnenie verejného záujmu, resp. záujmu poškodenej strany, pred ochranou záujmu subjektov dotknutých takýmto dôkazom. Zodpovedanie týchto otázok a s tým spojená možnosť prípustnosti nezákonného dôkazu však môže nastať až po posúdení toho, či obstaraný záznam vôbec predstavuje zásah do osobnostných práv dotknutej osoby a za predpokladu, že takýto dôkaz zaobstarala súkromná osoba a teda nie v prípade, ak túto nezákonnosť spôsobil konajúci správny orgán alebo iný orgán verejnej moci pri výkone svojich právomocí. Tieto orgány sú totiž prísne viazané zákonom na základe tzv. legálnej licencie v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy.

14. V prípade, ak bol dôkaz v podobe obrazovo-zvukového záznamu vyhotovený v rozpore so zákonom, je potrebné ešte pred vykonaním testu proporcionality v prvom rade posúdiť, či vykonanie takéhoto dôkazu je spôsobilé zasiahnuť do osobnostných práv dotknutej osoby, pričom uvedené treba posúdiť s ohľadom na konkrétne skutkové okolnosti daného prípadu. Relevantným tak napríklad je, či bol záznam vyhotovený na mieste, ktoré samo o sebe prezumuje zabezpečenie súkromia dotknutej osoby. Je totiž zásadný rozdiel v tom, či bol záznam vyhotovený napr. v obydlí dotknutej osoby, alebo na verejnom priestranstve, kde je miera súkromia objektívne znížená či už z dôvodu zákonom aprobovaného monitorovania verejných priestranstiev alebo pohybu okoloidúcich osôb. Vychádzať treba aj zo samotnej intenzity (krik počuteľný v širšom okolí oproti šepotu) zaznamenaného prejavu. Ďalším relevantným faktorom je identifikovateľnosť dotknutej osoby na základe obstaraného záznamu. Absencia identifikovateľnosti osoby totiž vylučuje spôsobilosť záznamu zasiahnuť do práv takejto osoby.

15. Pokiaľ je jednoznačné, že záznam vyhotovený v rozpore so zákonom zasiahol do práv dotknutej osoby, je potrebné prihliadať na subjekt, ktorý takýto záznam vyhotovil. Ak je totiž zhotoviteľ záznamu a dotknutá osoba v rovnocennom právnom postavení (t. j. nejde o rozdielne postavenie, o aké ide v prípade štátneho orgánu a fyzickej osoby), nemožno automaticky vylúčiť možnosť jeho použitia aj napriek tomu, že nebol vyhotovený v súlade so zákonom.

16. Možno teda uzavrieť, že vykonanie dôkazu v podobe obrazovo-zvukového záznamu vyhotoveného

súkromnou osobou bez súhlasu osoby, ktorej prejav je na ňom zachytený, môže byť s prihliadnutím na skutkové okolnosti prípadu (ako napr. verejné miesto vyhotovenia záznamu, intenzita prejavu) prípustné. Táto prípustnosť je však podmienená vykonaním testu proporcionality, ktoré prináleží orgánu prejednávajúcemu priestupok.

17. Vo vzťahu k námietke zaujatosti, ktorou sa žalovaný nezaoberal, možno poukázať na judikatúru kasačného súdu (napr. rozsudok NS SR sp. zn. 6 Sžo 371/2009), podľa ktorej možno uplatniť námietku zaujatosti v priebehu celého správneho konania, vrátane odvolacieho konania, až do vydania rozhodnutia vo veci. Rozhodujúca je existencia skutočnosti nasvedčujúcej zaujatosti zamestnanca a okamih, kedy sa o tejto účastník konania dozvedel. Ak účastník konania túto námietku uplatní, správny orgán je v súlade s ustanovením § 12 ods. 1 správneho poriadku povinný o tejto námietke rozhodnúť formou rozhodnutia. Vznik akejkoľvek pochybnosti o nedodržaní zásady nestrannosti správneho orgánu, ktorá zaručuje objektivnosť konania a rozhodovania, môže mať za následok vadnosť rozhodnutia vo veci samej a môže viesť k zrušeniu alebo k zmene rozhodnutia vydaného v takomto konaní. Za závažnú procesnú vadu treba považovať situáciu, pokiaľ sa o takejto námietke nerozhodne z formálneho hľadiska rozhodnutím. O to zásadnejšie je preto pochybenie žalovaného, nakoľko tento nielen nerozhodol, ale sa námietkou ani len nezaoberal, resp. ju neposúdil. S ohľadom na uvedené je potrebné konštatovať, že postup žalovaného trpí vadou v zmysle § 191 ods. 1 písm. g) S.s.p., ktorá má za následok nezákonnosť rozhodnutia.

18. Kasačný súd vo vzťahu k námietke ohľadne povinnosti nahradiť trovy konania poukazuje na odôvodnenie krajského súdu a pripomína, že z administratívneho spisu je zrejmé, že navrhovatelia jasne formulovali žiadosť o oslobodenie od tejto povinnosti s poukazom na doklad preukazujúci ich stav hmotnej núdze, čo vyvracia vyjadrenie žalovaného zo dňa 14.12.2017, v ktorom uvádza, že navrhovatelia nepožiadali o odpustenie tejto povinnosti a ani nepredložili doklad o ich hmotnej núdzi, hoci boli už pri podaní návrhu pred orgánom policajného zboru a pred podaním výpovede pred prvostupňovým orgánom poučení o tejto povinnosti. Žalovaný je povinný jednak riadne posúdiť návrh na oslobodenie od tejto povinnosti a následne svoje rozhodnutie náležite odôvodniť.

19. Nakoľko zo spisového materiálu je zrejmé, že medzi jednotlivými účastníkmi pretrvávajú dlhodobé a permanentne opakujúce sa nezhody, kasačný súd nad rámec uvedeného dáva do pozornosti možné riziko opätovného vzniku konfliktu a s tým spojenú potrebu určitej prevencie takýchto situácií. V tomto smere poukazuje na možnosti prevencie v podobe inštitútov civilného práva v zmysle § 325 ods. 1 v spojení s ods. 2 písm. g) a h) C.s.p. za účelom eliminovania uvedeného rizika.

20. Na základe uvedeného dospel kasačný súd k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju podľa § 461 S.s.p. zamietol.

21. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1, 2 v spojení s § 467 ods. 1 S.s.p. tak, že žalobcovi priznal voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov kasačného konania, keďže v konaní bol úspešný. Ďalším účastníkom konania sa v zmysle § 169 S.s.p. právo na náhradu trov konania nepriznáva, nakoľko im žiadne nevznikli. Sťažovateľovi právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi zásadne neprináleží.

22. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.